

JUBILEUSZ PROFESORA GERARDA LABUDY

Dnia 25 stycznia 2002 r. w gmachu Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości (WSZiB) w Poznaniu podczas otwartego posiedzenia senatu akademickiego oraz Instytutu Historii Politycznej zgromadzeni przedstawiciele wielu ośrodków humanistycznych z Polski oddali hołd seniorowi polskiej humanistyki Profesorowi Gerardowi Labudzie, w związku z 85. rocznicą urodzin. Miejsce uroczystości nie było przypadkowe, co podkreślił rektor Uczelni, a zarazem dyrektor IHP prof. Marcelego Kosmana, który w serdecznych słowach przywitał bohatera uroczystości oraz zaproszonych gości. WSZiB bowiem szczeni się faktem, iż zalicza Jubilata do grona swych profesorów.

Na początku spotkania rektor uzasadnił tytuł księgi pamiątkowej – *Aere perennius*, która została wydana specjalnie na tę okazję i wręczona przez prof. Marcelego Kosmana i prof. Czesława Łuczaka. Warto zaznaczyć, iż nie była to jedyna publikacja wyrażająca hołd niezwykle pracowitemu Uczonemu. Czwarty numer „Przeglądu Zachodniego” opublikowany w 2001 r. został również dedykowany „wielkiemu znawcy stosunków polsko-niemieckich na przestrzeni wieków, badaczowi związanemu z Instytutem Zachodnim szczególnymi więzami, gotowemu zawsze służyć radą i pomocą”.

Dorobek Jubilata jest imponujący. Przypomnijmy, iż przed pierwszym wielkim jubileuszem w 1976 r. obejmował on 1059 pozycji, w tym tak fundamentalne dzieła, jak: *Studia nad początkami państwa polskiego; Pierwsze państwo słowiańskie – państwo Samona; Źródła, sagi i legendy do najdawniejszych dziejów Polski; Fragmenty dziejów Słowiańszczyzny Zachodniej; Polska granica zachodnia. Tysiąc lat dziejów politycznych*. Następne lata dopisały do bibliografii kolejne wielkie dokonania badawcze i zasilily o kilkaset pozycji. Do najnowszych, bo napisanych w ostatnim pięcioleciu, tematycznie ogarniających zarówno obszary wielkiej mediewistyki, jak i tematyki szczególnie bliskiej Jubilatowi, a dotyczącej małej ojczyzny, należą: *Święty Wojciech w polskiej tradycji historiograficznej; Święty Wojciech. Biskup – męczennik, patron Polski, Czech i Węgier; Święty Stanisław – biskup krakowski, patron Polski; Słowiańszczyzna starożytna i wczesnośredniowieczna. Antologia tekstów źródłowych; Kronika klasztoru Franciszkanów w Wejherowie w latach 1633-1676; Kaszubi i ich dzieje; Zapiski kaszubskie, pomorskie i morskie*. W Niemczech został opublikowany przekład napisanej wspólnie z Marianem Biskupem syntezy dziejów Zakonu Krzyżackiego.

Podczas uroczystości w WSZiB przypomniano działalność organizacyjną Jubilata oraz instytucje, z którymi był związany w ciągu półwiecza. Wymienić należy tutaj najważniejsze funkcje i godności: wicedyrektor, a następnie dyrektor Instytutu Zachodniego (1959-1961), rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (1962-65), sekretarz generalny (od 1961), a potem prezes (1974-1980) Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, członek Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie (1951), a po jej reaktywowaniu – w którym aktywnie uczestniczył – prezes (1989-1994), obecnie prezes honorowy; od 1964 r. członek-korespondent, a od 1966 członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk. Związany z Instytutem Historii PAN, był organizatorem i długoletnim kierownikiem (1953-1986) Zakładu Historii Pomorza w Poznaniu.

W następnej części spotkania zabierali głos zgromadzeni goście.

Pierwszy przemawiał – także w imieniu historyków z Krakowa – sekretarz generalny Polskiej Akademii Umiejętności prof. Jerzy Wyrozumski, który przeczytał pismo do Jubilata wystosowane w imieniu PAU przez prezesa prof. Andrzeja Białasa.

Kolejne osoby w równie ciepłych słowach, odwołując się do swych związków z Jubilate oraz zasług dla polskiej nauki i poszczególnych ośrodków, prezentowały: Lublin – ks. prof. Zygmunt Zieliński, Wrocław – prof. Karol Fiedor, Toruń i Olsztyn – prof. Sławomir Kalembka, Opole – prof. Jan Sereyka, Szczecin – prof. Jan M. Piskorski, Słupsk – prof. Jerzy Hauziński oraz Instytut Historii UAM – prof. Tomasz Schramm. Zebrani sięgali pamięcią do czasów, kiedy znaczna ich część podejmowała studia na uniwersytecie poznańskim i miała możliwość uczestniczyć w wykładach Profesora.

W następnej części spotkania odczytano część pism gratulacyjnych m.in.: od metropolity gnieźnieńskiego arcybiskupa Henryka Muszyńskiego, z Polskiej Akademii Nauk od jej wiceprezesa prof. Janusza Tazbira oraz przewodniczącego Wydziału Nauk Społecznych prof. Henryka Samsonowicza, rektorów uniwersytetów z Opola, Poznania, Szczecina i Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku, dziekanów, dyrektorów instytutów i innych jednostek organizacyjnych, a także poszczególnych badaczy. Wśród kilkudziesięciu listów i telegramów nie zabrakło życzeń od wieloletnich kolegów, uczniów oraz redakcji czasopism naukowych.

Po wystąpieniach gości zabrał głos Jubilat, który podziękował za życzenia oraz serdeczną atmosferę spotkania i wygłosił wykład na temat przygotowywanego dzieła o rozwoju metod historiograficznych. Uczynił to w sposób niezwykle klarowny, mimo że problematyka dotyczyła skomplikowanych kwestii warsztatowych.

Na zakończenie uroczystości zabrali głos prorektorzy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza: prof. Bogdan Walczak odczytał wiersz napisany na Jubileusz, a prof. Przemysław Hauser wygłosił toast na cześć bohatera uroczystości. W przyjaznej atmosferze przemawiali również inni uczestnicy spotkania, prosząc Profesora o autograf na egzemplarzach książki pamiątkowej.

Żaneta Polowczyk-Kuik

POLSKO-NIEMIECKA NAGRODA

Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991 r. stwierdził w art. 35: „Umawiające się Strony ustanawiają wspólną nagrodę za szczególne zasługi dla rozwoju stosunków polsko-niemieckich. Nagrodę tę będzie przyznawać corocznie komitet, którego statut zostanie ustalony w odrębnym porozumieniu”. W dniu 26 lutego 2002 r. odbyła się w Berlinie dziewiąta edycja uroczystego wręczenia Polsko-Niemieckiej Nagrody, którego dokonali obaj ministrowie spraw zagranicznych RFN i Polski, Joschka Fischer i Włodzimierz Cimoszewicz.

Tegorocznymi laureatami zostali: Towarzystwo Niemiecko-Polskie w Saksonii, Fundacja św. Jadwigi oraz pośmiertnie Andrzej Szczypiorski (nagroda honorowa). Za zasłużonymi instytucjami stoją konkretni ludzie. Nagroda 2002 roku różni się od dotychczasowych tym, iż wyróżnionymi osobami są dwie kobiety – Polka żyjąca na terenie RFN i Niemka osiadła od kilku lat w Polsce. Elżbieta Zimmermann, zamieszkała od 1970 r. w Dreźnie, była inicjatorką utworzenia Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Saksonii, którego przewodniczącą pozostaje do dziś. Towarzystwo tworzy podstawy porozumienia między Polakami i Niemcami, promuje polską kulturę, podejmuje działania na rzecz podniesienia prestiżu Polski w oczach mieszkańców Saksonii, organizuje wymianę młodzieży i podróże studyjne do Polski. Dzięki osobistej kulturze i wielkiemu oddaniu Elżbiety Zimmermann dla idei porozumienia między narodami, szczególnie cennemu w okresie trudnej koegzystencji NRD i PRL, wyróżnione Towarzystwo jest czymś więcej aniżeli tylko instytucją realizującą swe statutowe zadania.

Z kolei inicjatorką i duszą przedsięwzięcia pod nazwą Fundacja św. Jadwigi we wsi Morawa na Śląsku jest Melitta Sallai i jej rodzeństwo z pochodzenia von Wietersheim-Kramsta, ofiara przymusowych wysiedleń z Polski po 1945 r., która po dziesięcioleciach wędrówki po świecie wróciła do swej rodzinnej posiadłości, aby tu odnaleźć nowy cel swego życia. Laureatka nagrody, którą los po wojnie rzucił kolejno do Francji, Portugalii i Angoli, poślubiła węgierskiego dyplomata, odnanzonego w latach pięćdziesiątych orderem *Polonia Restituta* za pomoc udzieloną polskiemu rządowi w czasie ewakuacji po wybuchu II wojny światowej. Po powrocie do Polski w 1992 r. wespół z rodzeństwem dokonała, dzięki